



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13855/2022
17.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ненад Буља, адвокат из ..., против тужених ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Душан Милашиновић, адвокат из ..., ради деобе брачне тековине и исплате, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5807/21 од 24.03.2022. године, у седници одржаној дана 17.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене ВВ изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5807/21 од 24.03.2022. године у ставовима другом и трећем изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог ББ изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5807/21 од 24.03.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 1417/17 од 09.11.2017.године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе (означавањем као тужених ББ и ВВ у погледу тужбеног захтева на име уложених средстава у адаптацију куће тужене ВВ). Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени ББ да тужиљи преда шиваћу неелектричну машину „Багат“. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавеже ББ да тужиљи на име њеног удела у стицању индивидуално одређених и побројаних покретних ствари исплати износ од 300.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено обавезивање тужене ВВ да тужиљи исплати износ од 10.000,00 евра у динарској противвредности на име средстава која је уложила у адаптацију куће тужене. Ставом петим изреке, одбачена је тужба у делу којим је тражено обавезивање туженог ББ да тужиљи исплати 10.000,00 евра у динарској противвредности на име средстава која је уложила у адаптацију куће тужене.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1773/18 од 09.04.2019.године (донетом након расправе), ставом првим изреке укинута је првостепена пресуда у ставовима другом, трећем, четвртном, петом и шестом изреке. Ставом другим изреке, обавезан је тужени ББ да тужиљи преда шиваћу неелектричну машину „Багат“. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље да јој тужени ББ на име покретних ствари које чине $\frac{1}{2}$ брачне заједничке тековине, ближе наведених у том ставу изреке, исплати износ до 300.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена ВВ да тужиљи на име $\frac{1}{2}$ уложених средстава у адаптацију куће исплати износ од 1.541.571,30 динара. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље у односу на друготужену за разлику од досуђеног износа од 1.541.571,30 динара до траженог износа од 10.000,00 евра у динарској противвредности. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље да јој тужени ББ на име уложених средстава у адаптацију куће тужене ВВ исплати износ од 10.000 евра у динарској противвредности на дан исплате. Ставом седмим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Врховног касационог суда Рев 4217/19 од 23.06.2021.године, ставом првим изреке укинута је пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1773/18 од 09.04.2019.године у ставовима четвртном и седмом изреке и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење. Ставом другим изреке, у преосталом делу одбачена је ревизија тужених као недозвољена.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5807/21 од 24.03.2022.године, ставом првим изреке, донетом након расправе, није дозвољено преиначење тужбе учињено на расправи од 24.03.2022.године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена ВВ да тужиљи по основу стицања у породичној заједници исплати износ од 10.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате. Ставом трећим изреке, обавезани су тужени ББ и ВВ да тужиљи на име трошкова првостепеног и другостепеног поступка исплате износ од 44.800,00 динара.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену у ставовима другом и трећем изреке, тужени су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилног побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 18/20) Врховни суд је нашао да ревизија тужене ВВ није основана, а да је ревизија туженог ББ недозвољена.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а без утицаја су ревизијски наводи да је доношењем побијане пресуде учињена битна повреда одредаба парничног поступка из цитираног члана и става тачка 12. ЗПП јер то не може бити разлог за изјављивање ревизије на основу члана 407. став 1. ЗПП. У поступку пред другостепеним судом није учињена ни битна повреда одредаба из члана 407. став 1. тачка 5. ЗПП, на коју се неосновано указује ревизијом, јер се приликом одлучивања у погледу висине потраживања тужиље првостепени суд кретао у границама постављеног тужбеног захтева одређеног њеним поднеском од 26.06.2017.године којим

је тражена исплата износа од 10.000,00 евра у динарској противвредности. Чињеница да је првостепени суд тај износ досудио тужили на име стицања у породичној заједници, а не на име уложених средстава у адаптацију куће тужене како је то тражено тужбеним захтевом не значи прекорачење тужбеног захтева, јер се ради о истом правном основу по коме тужила потражује утужени (и досуђени) износ. Супротно наводима ревизије, имајући у виду да је првостепена пресуда укинута претходном другостепеном пресудом Гж 1773/18 од 09.04.2019.године (ставом првим изреке), донетом након расправе, у поновном поступку (након доношења одлуке Врховног касационог суда Рев 4217/19 од 23.06.2021.године) другостепени суд је одлучујући о непресуђеном делу поступио сходно одредби члана 387. став 1. тачка 6. ЗПП тако што је одлучио о тужбеном захтеву, због чега изрека другостепене пресуде није морала да садржи одлуку о усвајању жалбе.

Према утврђеном чињеничном стању, након одржане расправе пред другостепеним судом, тужила АА и тужени ББ (у односу на којег је правноснажно одлучено ставовима другим, трећим и шестим изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1773/18 од 09.04.2019.године) су бивши супружници, док је тужена ВВ свекрва тужиле. Брак тужиле и туженог ББ је престао разводом 2005.године. Њихова заједница живота је трајала од 1983.године до 2003.године. У браку су добили троје деце (рођена 1983.године, 1985.године и 1986.године). Током трајања брака су живели ..., у кући чији је власник, након смрти супруга, тужена ВВ. Из ове куће тужила се са децом иселила 2001.године. Од 2001 до 2003 тужила и тужени ББ су са децом живели у Тужила и данас живи као подстанар. Кућа тужене има површину од 120м². Приземље је користила тужена за своје потребе, а спрат тужила са супругом и децом, на коме су у време закључења њиховог брака били изведени само груби грађевински радови. У циљу привођења спратног дела куће намени становања, тужила и њен супруг су извели грађевинске радове на адаптацији тог дела куће у стамбену јединицу и спровели парно грејање кроз целу кућу. Поред тога, дозидали су једну просторију у приземљу, подигли ограду око куће, оградили плац-воћњак са две стране, поставили бандеру са довод електричне енергије и докупили од стрица тужилиног супруга 3,47 ари поред кућног плаца. Током трајања брака тужила и њен супруг су били у радном односу (она као ..., а он као ...). Тужена је остварила пензију као радница фабрике „ГГ“. Приликом извођења грађевинских радова на адаптацији неуређеног спратног дела куће у стамбену јединицу и других улагања у наведени објекат и плац тужила и њен супруг су имали помоћ својих родитеља која по висини није прецизно одређена. Грађевинским вештачењем од 24.06.2013.године утврђено је да је укупна вредност улагања у пренамену спрата у стамбени простор и уређење куће у целини, као и проширењу и ограђивању кућног плаца (кат. парцела .., ЛН .. КО ...) износи 3.083.142,62 динара (вредност адаптације објекта, куповина плаца 1.823.405,50 динара, ограђивање плаца 119.880,00 динара и вредност електричних инсталација 626.000,00 динара). На дан вештачења 24.06.2013.године наведени износ од 3.083.142,62 динара одговара износу од 26.918,71 евра (према курсу ЕУР на тај дан од 114,5353 динара), а на дан пресуђења 24.03.2022. године одговара износу од 26.186,44 евра (према курсу ЕУР на тај дан од 117,7381 динар).

Полазећи од утврђеног чињеничног стања и одредаба члана 195. и члана 180. став 3. у вези одредаба члана 357. ставови 1. и 2. Породичног закона и члана 231. став 1. ЗПП другостепени суд је усвојио у целисти тужбени захтев тужиле обавезујући тужену ВВ да

тужили по основу стицања у породичној заједници исплати износ од 10.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате. Према становишту другостепеног суда, допринос тужиле током трајања породичне заједнице улагањима у стамбени објекат (ограду и плац) који је власништво тужене износи више од 1/3 дела, који допринос је одмерио по слободној оцени у одсуству предлога за извођење доказа економско-финансијским вештачењем, имајући у виду њено ангажовање на радном месту, старање о троје деце и рад у оквиру домаћинства, руководећи се начелом правичности. Како тако утврђени удео тужиле у улагањима у посебну имовину тужене износи више од 10.000,00 евра (колико је тражено тужбеним захтевом) имајући у виду да висина свих улагања на дан вештачења износи 26.918,71 евра (1/3 од овога износи 8.972,90 евра), а да у време пресуђења износи 26.186,44 евра (1/3 од овога износи 8.728,81 евра), поступајући у границама постављеног тужбеног захтева, досудио је тужили целокупни тражени износ од 10.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно је другостепени суд применио материјално право када је усвојио у целости тужбени захтев тужиле.

Према одредби члана 195. став 2. Породичног закона, члановима породице у смислу става 1. овог члана сматрају се крвни, тазбински и адоптивни сродници супружника, односно ванбрачних партнера који заједно са њима живе. Према одредби става 3. овог члана, на имовинске односе чланова породичне заједнице сходно се примењују одредбе овог закона о имовинским односима супружника, осим одредбе члана 176. став 2. (уписивање у јавни регистар) и одредбе члана 180. став 2. (претпоставка о једнаким уделима). Према одредби члана 170. овог закона, ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до незнатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на потраживање у новцу сразмерно свом доприносу (став 1.), а ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до знатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на удео у тој имовини сразмерно свом доприносу (став2).

Када је у току трајања ванбрачне, односно брачне заједнице живота или породичне заједнице заједничким улагањима увећана вредност непокретности која представља посебну имовину једног супружника, односно члана породичне заједнице, о правима другог супружника, односно осталих чланова породичне заједнице се одлучује ако је то увећање незнатно применом одредбе члана 170. став 1., а ако је дошло до знатног увећања вредности посебне имовине применом одредбе члана 170. став 2. Породичног закона.

У конкретном случају се ради о потраживању тужиле по основу улагања у стамбени објекат који је власништво тужене током трајања породичне заједнице у периоду од 1983.године до 2001.године. Тужилца је била у браку са сином тужене ББ, током којег су добили троје деце (рођена 1983.године, 1985.године и 1986.године), и све до 2001.године сви су живели у истом стамбеном објекту, који је власништво тужене, с тим што је тужена (са својим супругом) живела у приземном делу куће, а тужилца и њен супруг на спратном делу куће, који је био изведен у грубим грађевинским радовима.

Током трајања породичне заједнице вршена су улагања не само у спратни део куће у циљу претварања у стамбену јединицу, него и у доградњу још једне просторије, увођење централног грејања кроз цео објекат, проширивање плаца (докупљивњем суседног плаца) и ограђивање плаца (о чему су се изјаснили током саслушања тужила и првотужени) новчаним средствима која су била заједничка (о чему се изјаснио првотужени у свом страначком исказу). Вредност тих улагања је утврђена грађевинским вештачењем. Током трајања породичне заједнице тужила и њен супруг су били запослени, као и тужена.

Супротно наводима ревизије тужила је изведеним доказима доказала да су улагања у објекат тужене вршена током трајања породичне заједнице и вредност тих улагања, којима је несумњиво повећана вредност објекта тужене. Када је реч о уделу тужиле у тим улагањима (чија је укупна вредност на дан вештачења 26.918,71 евра, а на дан пресуђења 26.186,44 евра), правилан је закључак другостепеног суда о томе да је њен удео већи од 10.000,00 евра имајући у виду да је она у периоду када су вршена та улагања остваривала приходе по основу радног односа, подизала троје деце и водила домаћинство, па јој припада тражени износ од 10.000,00 евра имајући у виду да је суд везан границама постављеног тужбеног захтева сходно одредби члана 70. став 1. у вези члана 195. ставови 2. и 3. Породичног закона.

Супротно наводима ревизије, сходно члану 232. ЗПП ако утврди да странци припада право на новчани износ, а висина тог износа не може да се утврди или би могла да се утврди само са несразмерним тешкоћама, суд ће висину новчаног износа да одреди по слободној оцени, што је у конкретном случају и учињено. Иако је изостало извођење доказа економско-финансијским вештачењем на околност доприноса тужиле у стицања заједничке имовине, имајући у виду дужину трајања поступка и све друге околности конкретног случаја, суд је имао довољно елемената да на основу осталих изведених доказа (искази парничних странака и сведока, као и грађевинским вештачењем утврђене укупне висине улагања), одреди по слободној оцени удео тужиле у извршеним улагањима, коју оцену ревизијски суд прихвата као правилну.

Преосталим ревизијским наводима се напада правилност чињеничног стања као непотпуно и погрешно утврђеног, што не може бити разлог за изјављивање ревизије на основу члана 407. став 2. ЗПП.

На основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке, имајући у виду да је другостепени суд одлуку о трошковима парничног поступка донео у свему сходно одредбама члана 154. и 155. овог закона, према опредељеном захтеву тужиле за накнаду трошкова поступка.

Испитујући дозвољеност ревизије туженог ББ, у смислу члана 413, у вези члана 420. став 6. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 28. Закона о парничном поступку прописано је да ако је за утврђивање стварне надлежности, права на изјављивање ревизије и у другим случајевима прописаним у овом закону, меродавна вредност предмета спора, као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева (став 1), да камата, уговорна казна и остала споредна тражења, као и трошкови поступка не узимају се у обзир ако не чине главни захтев (став 2).

Како се се ревизијом туженог побија одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем изреке другостепен пресуде, која не чини главни захтев, ревизија није дозвољена јер је изјављена против решења против кога се не може изјавити у смислу члана 420. ЗПП.

Без обзира што је другостепена одлука донета сходно члану 403. став 2. тачка 3. ЗПП у ком случају је ревизија увек дозвољена, у овом случају није дозвољена, с обзиром на то да је изјављена против решења о трошковима поступка, када ревизија није дозвољена према врсти одлуке која се њом побија.

На основу изнетог, применом члана 413. у вези члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић